

NOAH E. COTSEN LIBRARY OF
YIDDISH CHILDREN'S LITERATURE

STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
NO. 02280

DER VARSHTAT

Leib Malach

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG

MAJOR FUNDING FOR THE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
WAS PROVIDED BY:

Lloyd E. Cotsen Trust
Arie & Ida Crown Memorial
The Seymour Grubman Family
David and Barbara B. Hirschorn Foundation
Max Palevsky
Robert Price
Righteous Persons Foundation
Lief D. Rosenblatt
Sarah and Ben Torchinsky
Harry and Jeanette Weinberg Foundation
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE
National Yiddish Book Center

The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

The National Yiddish Book Center respects the copyright and intellectual property rights in our books. To the best of our knowledge, this title is either in the public domain or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified.

If you hold an active copyright to this work – or if you know who does – please contact us by phone at 413-256-4900 x101, or by email at cmadsen@bikher.org.

שול-טעאטער
זאמלונג פון פיעסן פאר קינדער,
רעדאקטירט פון ש. באסטאמסקי

לייב מלאך

[1 דער ווארשטאט

(א פיעסע פאר קינדער אין צוויי אקטן)

מאשע שולץ

[2 דזשארדזש סטעבנסאן

(פיעסע אין פינף סצענעס)

ISBN:0-657-02280-2
Old Call No.,97-654 v.

שול-טעאטער

זאמלונג פון פיעסן פאר קינדער,

רעדאקטירט פון ש. באסטאמסקי

לייב מלאך

[1] דער ווארשטאט

(א פיעסע פאר קינדער אין צוויי אקטן)

מאשע שולץ

[2] דזשארדזש סטעפנסאן

(פיעסע אין פינף סצענעס)

Printed in Poland

L. Malach — „Der Warsztat“

M. Szulc — „D. Stefnson“

דער ווארשטאט

(א פיעסע פאר קינדער אין צוויי אקטן)

פון לייב מלאך

עס נעמען אַנטייל:

מאַרגאַרעט,	חיים,
דושאַק,	יונה,
אַסתר,	פישל,
ברוך,	קלמן,
לאָט,	לאה,
גאַדל	באַבי,

ערשטער אַקט

י ב י נ ע : א קינדער-קלוב אין לאָקאַל פון א צוגאַב-שול. מען די פאַר-
האַנגען צערוקן ויך. ווינען די קינדער אויסגעשעלט און אויסגעזעט אין פאַר-
שיידענע פּאַזעס ביי זייער אַ-בעט. טייל קלעפּן, טייל צייכענען, אַנדערע מאַכן
פיגורן פון ליים, יונה און פישל זיצן ביי אַ שאַך-ברעט און שפילן שאַך,
דינסטער זייערע פלייצעס מטייען עטלעכע קינדער, וואָס קוקן ויך צו צום שפילן
און „קיפּעצן“. קלמן קאַטאַלאָגירט די ביבליאָטעק און מאַרגאַרעט ווכט אין
דעם שענקל אַ ביכל. יעדעס ביכל, וואָס זי נעמט אַרויס, ליינט זי אַהעק
אויף דער ערד און ס'וואַקסט אָן אַ הויפּן ביכער.

די פאַרשטעלונג הייבט ויך אָן מיט אַ געוואַנג-ברומען פון די שאַך-שפילער.

פישל זאָל איך גיין אַהין,
וועט ער גיין אַהער;
וועל איך נעמען איינס?
וועט ער נעמען מער.
יונה (נייט מיט אַ שאַך-פיגור, כאַפט אונטער אַ ניגון)
וואָס האָסטו אויסגעטראַכט?
וואָס האָסטו אויסגעקלערט?
וועסטו נעמען אַ לויפער?
וועל איך נעמען אַ פערד...
אַלע : (כאַפּן אונטער ס'געוואַנג)
און די פערדלעך לויפן גיך,
און די טורעמס רירן ויך,
און דער מלך קוקט,—
די מלכה ווערט פאַרצוקט.
פישל : (כאַפט אַ גאַנג, ציט ויך צוריק)... הייסט

עס, אַז דו ווילסט מיך צושפאַרן צו דער וואַנט
וואָס זשע טו איך? מאַך איך אַזאַ גאַנג...
יונה : פישלע, לָאָז זיך כאַפּן אויף דער
נעץ. וואָס אַרט דיך? (שפילט)
פישל: אַרן אַרט עס מיך טאַקע ניט
— נאָר ביי די וויל איך ניט זיין געפאַנגען.
(שפילט, כאַפט צוריק, קלערט, נעמט ויך אָן ביי דער
„פאַרד“ קלערט, ברומט אַ ניגון).
מאַרגאַרעט: (צווישן באַרג ביכער)... ווייזט אויט,
אַז דאָס ביכל, וואָס איך פאַרלאַנג—, דעם קוילנ-
גרעבערס קינד“ איז ניטאָ, פאַרלוירן געגאַנגען.
קלמן: ביי מיר אין ביבליאָטעק גייט ניט
פאַרלוירן.
לאה: (וואָס קלעפט עפעס, פון ווייט) קלמן, מען
זאַגט: באַ אונדז אין ביבליאָטעק. דאָ איז אַ קלוב

און ביי דיר... פארשטאנען?

קלמן: (אין זעלבן סטן) לאה, איך בין ניט קלמן, איך בין דער ביבליאטעקאר, פארשטאנען?... (צו פארנארעם) דא אין בוך שטייט פארשריבן, אז דו האסט דאס ביכל, דעם קוילנגרעבערס קינד שוין צוויי מאל געלייענט.

מארגארעט: (אנטיציקס) אז ס'איז אזא שיינע געשיכטע!

קלמן: נו, נעם זשע עפעס אנדערש צו לייגענען. ס'פעלן ביכלעך?

מארגארעט: איך האב שוין אלע ביכלעך איבערגעלייענט.

יונה: (ביים שאך, צופירדן פון א געלונגענעם „באנא“) איצט, הייסט עס, האב איך א געוונענע פארטיע. איך זאל אזוי דריי טעג זיין באפרייט פון שול, ווי די פארטיע איז א געוונענע... פישל: (ניס ניס נאך) פריי זיך נאך ניט אזוי, און דער מלך איז גארניט?

יונה: דעם מלך מענסט איינזאלצן. איך זאל אזוי געווינען דעם שטרייך מיט דעם לערער, ווי כ'האב געווינען די פארטיע אויף דער האנט.

פישל: עט-עט-עט! מיט אזא קאפ ווי דיינעם איז גוט צו שפילן, פוטבאל, יונה: (צופירדן)

איי, איז דאס א ניסל, צעקנאקן איז עס הארט, שפיל איך שאך א ביסל, ווערסטו צוגעשפארט. א ל ע : (אין כּאָר און לאַכן)

און די פערדלעך שפרינגען גיך, און די טורעמס רירן זיך, און דער מלך קוקט — די מלכה ווערט פארצוקט.... (זיי שרייען אויס ריטמיש און אין כּאָר)

— מאט! מאט!! מאט!!!

חיים (קומט ארויס פון א צווייטן צימער, מיט אן העפט און א גלעקל אין האנט, קלינגט, פארנעמט אן אָרם ביים פרעזידיום־טיש)

חיים: חברים און חברטעס! דאס שפילן דארף אויפהערן. די פארזאמלונג הייבט זיך אָן. (טייל קינדער זעצן זיך אויס אויף די בענק)

יונה: איך בין קעגן פארזאמלונגען. שוין צייט אויפצוהערן נאכטאָן די גרויסע. (קרייט נאך)

פארזאמלונג-שמאמלונג. מיר דארפן זיך שפילן חיים: (קלינגט) די פארזאמלונג הייבט זיך אָן! אויב אלע ווי איינער וועלן זיך ניט אוועק-זעצן, שליס איך די פארזאמלונג!

יונה: (אפלאדירט) בראוואו! חיים: און איידער איך עפן די פארזאמ-לונג, שלאָג איך פאַר, מען זאָל יונה אויסשליזן.

יונה: איך בין קעגן! חיים: דו האָסט ניט קיין וואָרט.

יונה: איך בין קעגן א וואָרט. חיים: (קלינגט) איך בעט זיצן. (ונה שמעלט זיך אויף) אין נאָמען פון אונדזער קלוב עפן איך די היינטיקע פארזאמלונג. ווער שלאָגט פאַר אַ פּאַרזיצער?

יונה: איך בין קעגן א פּאַרזיצער. באבי: כ'שלאָג פאַר: חיים.

חיים: איז נאָך עמיצער פּאַרגעשלאָגן. קיינער ניט. שטעל איך זיך צו דער אָפּשטימונג ווער איז קעגן?

יונה: איך! חיים: מיט איינער קעגן איז חיים דורכגעגאנגען. חבר חיים, פארנעם דיין אָרט. (ער זעצט זיך אליין איבער אין א צווייטן שטוב) האָט דער סעקרעטאַר צוגעגרייט אַ טאָג-סדר?... (ער נעמט אַרויס אַ שטיקל פּאַפּיר און דערלאַנגט עס זיך) אָט איז אַ טאָג-אַרדנונג. (לייענט) דריי פונקטן: איינס — דאָס קלוב-געריכט, צוויי — ביבליאָטעק, דריי — פינאַנצן. איז ווער קעגן דעם טאָג-סדר?

יונה איך. חיים: קענסטו מאַטיווירן?

יונה: איך בין קעגן מאַטיוון. מאַרגארעט: איך בין קעגן, ער זאָל זעמען אַ וואָרט.

יונה: (שמעלט זיך אויף א באַנק, רעדט, ניט באַקאָממענדיק אַ חאָרם) חברה, היינט איז אונדזער ערשטע פארזאמלונג, אויף וועלכער עס איז ניטאָ קיין לערער, קיין מיטגליד פון שולראַט, פון עלטערן-קאָמיטעט. היינט זיינען מיר פריי! מיר קאָנען טאָן, וואָס מיר ווילן. לייג איך פאַר, מען זאָל איבערדרייען דעם קלוב פון אויבן אַראָפּ און פון אונטן אַרויף! (ער כאַטש די פּאַפּירן און זעטיט זיי) הורא!

חיים: איך וועל פאַרשלאָגן, אז יונה זאָל

ק ל מ נ : מארגארעט האלט ניט אין אָרדנונג די ביכער. זעט דעם בארג, וואָס זי האָט אָנגע-וואָרפן. אז איך טרעף אַ ביכל אָנגעטריפט מיט חלב, פארשטיי איך, אז מארגארעט האָט גע-לייענט פארן שלאָפן.

מ א ר ג א ר ע ט : ניין, אויפן בוידעם. ק ל מ נ : און אין אן אנדער ביכל געפינ איך ברויט-ברעקלעך און אייער-שאַלעכץ, פוטער און קעז; פארשטיי איך, אז מארגארעט האָט שוין געלייענט ביים פרישטיק.

מ א ר ג א ר ע ט : אז איך האָב נאָך אין לעבן ניט געגעסן אזעלכע גוטע זאכן...

ק ל מ נ : און איינמאָל האָב איך אפילו אין אַ ביכל געפונען אַ שטיקל זייף. האָב איך שוין גאָר פארשטאנען, אז זי האָט געלייענט בעתן באַדן זיך.

מ א ר ג א ר ע ט : גראָד ניט, נאָר ווען כ'האָב געוואשן מיינע זאָקן.

ח י י מ : פישל האָט אַ וואָרט צו דער פאר-טיידיקונג.

פ י ש ל : די דאָזיקע באווייזן קעגן מאר-גארעט זיינען נאָר פאר איר טובה וועגן. זי איז גוט צו די ביכלעך, מאכט זיי ליכטיק, גיט זיי עסן און וואשט זיי אפילו מיט זייף. איך שלאָג פאָר, מען זאָל מארגארעטן מאכן א קאָמפלימענט.

ק ל מ נ : און איך שלאָג פאָר א פאָרווורף. י ו נ ה : שלאָג איך פאָר, מען זאָל איר מאכן א קאָמפלימענט און א פאָרווורף.

פ י ש ל : איך, (היים ווייזט, ער זאָל ריידן) איך מיינ, אז דעם ביבליאָטעקארס אָנקלאגע קען ניט גע-נומען ווערן אין באטראַכט, ווייל וואָס איז מארגארעט שולדיק, אז ס'זיינען ניטאָ גענוג ביכלעך צום לייענען. פארקערט, מען דארף איר נאָך געבן אן אויסצייכנונג פאר איבערלייענען די גאנצע ביבליאָטעק.

א ס ת ר : וואָס פאר אן אויסצייכנונג?

י ו נ ה : אַ קורצן זכרון... זי זאָל פארגעסן, וואָס זי האָט געלייענט און זי זאָל באקומען נאָכאמאָל (שפּעט נאָך) אזא שיינע געשיכטע...

ק ל מ נ : שלאָג איך פאָר, מען זאָל מארגא-רעט באשטראָפן פאר שעדיקן קלוב-אייגנטום.

מ א ר ג א ר ע ט : איך שעדיק?

פ י ש ל : לאַמיר הערן מאַטיוון.

ק ל מ נ : איך, (היים גיט אים אַ צייכן צו ריידן) די ביבליאָטעק מוז האָבן נייע ביכלעך, שלאָג איך פאָר, מען זאָל פאָרשלאָגן וווּ צו נעמען געלט.

געשטעלט ווערן צום קלוב-געריכט. און דערווייל באַפעל איך אים צו זעצן זיך. (יונה וויל ניט. ס'ען זעט אים טיטס נחשול אַנדער, אלע סאָל רייסן ער זיך נאָר טען העלט אים צו) אלזאָ, מיר טרעטן צו צום פונקט 1: קלוב-געריכט. זיינען פאָראַן אָנקלאָגן?

מ א ר ג א ר ע ט : איך. איך קלאָג אָן קלמע-נען, וואָס זאָרגט ניט, עס זאָלן זיין גענוג ביכער אין ביבליאָטעק.

ל א ה : אן אויספּעסערונג. מיט קלמענען האָבן מיר גאָרניט צו טאָן. אָנקלאָגן קען מען דעם ביבליאָטעקאַר.

מ א ר ג א ר ע ט : נו, איך מיינ קלמענען דעם ביבליאָטעקאַר.

ח י י מ : וואָס האָט קלמן דער ביבליאָטעקאַר צו זאָגן וועגן דער באַשולדיקונג?

ק ל מ נ : איך שלאָג פאָר, מען זאָל אָנקלאָגן מארגארעט דערפאָר, וואָס זי לייענט דריי מאָל יעדעס ביכל.

מ א ר ג א ר ע ט : (אנסיקס) אַז ס'זיינען אועל-כע שיינע געשיכטעס. (ס'ען שפּעט איר נאָך)

ק ל מ נ : צוערשט לייענט זי יעדעס ביכל פון אָנהייב צום סוף, דערנאָך — פון סוף צום אָנהייב, און נאָך דערנאָך — פון אויבן אַרונטער

מ א ר ג א ר ע ט : אַז...

ע ט ל ע כ ע : (שפּעטן איבער) ...ס'זיינען אועל-כע שיינע געשיכטעס...

ח י י מ : האָט ווער אַ וואָרט צו דער פאר-טיידיקונג?

פ י ש ל : איך, (היים ווייזט, ער זאָל ריידן) איך מיינ, אז דעם ביבליאָטעקארס אָנקלאגע קען ניט גע-נומען ווערן אין באטראַכט, ווייל וואָס איז מארגארעט שולדיק, אז ס'זיינען ניטאָ גענוג ביכלעך צום לייענען. פארקערט, מען דארף איר נאָך געבן אן אויסצייכנונג פאר איבערלייענען די גאנצע ביבליאָטעק.

א ס ת ר : וואָס פאר אן אויסצייכנונג?

י ו נ ה : אַ קורצן זכרון... זי זאָל פארגעסן, וואָס זי האָט געלייענט און זי זאָל באקומען נאָכאמאָל (שפּעט נאָך) אזא שיינע געשיכטע...

ק ל מ נ : שלאָג איך פאָר, מען זאָל מארגא-רעט באשטראָפן פאר שעדיקן קלוב-אייגנטום.

מ א ר ג א ר ע ט : איך שעדיק?

פ י ש ל : לאַמיר הערן מאַטיוון.

יונה: וואָס הייסט ווי? ביי די טאטעס,
ביי די מאמעס.

אס תר: און איך שלאָג פאַר: מען זאָל ניט
גיין אין קינאַ, אין די מוזעומס, ניט נאשן
קיין שאַקאָלאד און פאר דעם געלט קויפן ביכלעך.
יונה: איך בין קעגן.

מארגארעט: וואָס הייסט ניט גיין
אין די מוזעומס? אין קינאַ? ניט נאשן? פרעגט
נאָר ביי די פארוואַלטע קינדער, וויפיל מאָל
זיינען זיי שוין דאָס יאָר געווען אין קינאַ? ווער
פון זיי ווייס פון נאשוואַרג? וועט איר הערן.
חיים: מיר פירן אויפן אָרט גלייך דורך
אן אנקעטע: ווער עס איז געווען די לעצטע
צייטן אין קינאַ, זאָל אויפהייבן א האנט.

יונה: איך. (דער איינציקער, וואָס הייבט אַ האנט)
חיים: איינער. און ווער האָט פאר דער
לעצטער צייט גענאשט?

יונה: איך. (דער איינציקער, וואָס הייבט אַ האנט)
חיים: אלואַ אויך איינער.

לאה: און איך שטעל נעסט, אז דער פאַר-
זיצער, חיים, האָט אויך אמאָל גענאשט.

חיים: איך גענאשט? עס קאָן ניט זיין,
עס איז אבילבול.

לאה: זאָל זיך דער פאַרוזיצער דערמאָנען.
איך האָב אליין געזען, א ציטרין.

חיים: איך שטעל פעסט, אז ס'איז ניט
אמת. און ווען יאָ א ציטרין, האָט עס געמוזט
זיין ארכואה. עס האָט מיר געמוזט ווי טאָן א פוס.
לאה: דאָס ווייס איך ניט, און אפשר איז
עס טאקע געווען ניט קיין ציטרין, נאָר ריצן-
אייל, צי איך צוריק מיין וואָרט.

חיים: דערמיט איז דער אינצידענט ער-
ליידיקט. ווער נאָך בעט א וואָרט?
פישל: איך.

חיים: פישל רעדט.

פישל: חברים! דאָ האָט מען ארויס-
געזאָגט פארשיידענע פאַרשלאָגן, אווּוּ צו נעמען
געלט. טייל האָבן זיך ארויסגעזאָגט, מען זאָל
נעמען ביי די עלטערן, ניט גיין אין קינאַ,
ניט נאשן. נאשן נאשט מען סיי ווי ניט, אין
קינאַ גייט מען אויך ניט און די עלטערן
האָבן אויך ניט צו געבן. איך, א שטייגער,
אז כ'ווייל א שטיקל שאַקאָלאד, שטעל איך זיך

אוועק ביי א פענצטער און קוק און קוק אויף
די אויסגעלייגטע שאַקאָלאד-טעוועלעך, און
קויק זיך מיטן בלויון קוקן. און אז כ'ווייל גיין
אין קינאַ, שטעל איך זיך אוועק אין דרויסן און
קוק צו די אויסגעמאָלטע בילדער, די געדרוק-
טע רעקלאַמע-פיקטשורס, און נעם זיך אין
זינען אריין, אז איך בין אינעווייניק און זע
דאָס אלץ אויפן לייונט. מיין קליין שוועסטער
ווייל זיך ניט דאָס ארייננעמען אין דער פאנ-
כ'אויע. זי איז נאָך צו קליין און פרעגט קשיות:
פארוואָס גייט דאָס קינד אין קינאַ, און יענעמס
קינד עסט נאשוואַרג? זי ווייסט ניט פארוואָס.
אונדזערע עלטערן קאָנען ניט געבן די עטלעכע
סענט. און זיי דארפן אונדז ניט געבן אויך, אפילו
קיין עסן און קליידונג אויך ניט.

עטלעכע פארוואָס?

פישל: ווייל זיי האָבן ניט, ווייל זיי אַר-
בעטן שווער אויף יעדן סענט. און מיר? מיר
לעבן אַ גוטן טאָג! מיר לערנען זיך! מיר האָבן
אַ קלוב. וואָס קומט אונדזערע עלטערן אַרויס
פון דעם אלצדינג? אין שול לערנען אונדז די
לערער, אז די צוקונפט געהערט דעם ארבע-
טער-קלאס, דאָס הייסט אונדזערע עלטערן, נו,
און מיר? דארפן מיר אויך ווערן ארבעטער.

חיים: ס'איז ניט קלאָר, וואָס שלאָגסטו פאַר.
פישל: איך שלאָג פאַר, אז מען זאָל דאָ
פון דעם קלוב מאכן א וואַרשטאט. וואָס מיר
שפילן און ווער מיר שפילן. זאָלן זיך די רייכע
קינדער נאריש מאכן מיט צאצקעס, קלעפן און
שניצן. מיר דארפן זיין ארבעטער ווי אונדזערע
עלטערן: שוסטער, שניידער, בעקער, שמידן,
אלץ, וואָס די טאטעס טוען, וועלן מיר אויך טאָן
צוקוקן זיך צו זייער ארבעט און זיך אויסלערנען.
פאר דעם געלט, וואָס מיר וועלן פארדינען,
וועלן מיר אויסהאַלטן אונדזער קלוב און פאר-
גרעסערן די ביבליאָטעק. (אפלאָן פון אַלץ)

חיים: אזוי ווי דער פאַרשלאָג איז קלאָר,
וועלן מיר אָן דיסקוסיעס איבערגיין צום שטימען,
ווער איז דערפאַר? (אלע שטימען) אלע ווער איז קעגן?
יונה: איך.

חיים: איין שטימ קעגן. דער פאַרשלאָג
איז דורכגעגאַנגען. אלואַ, די פארוואַלטונג וועט

וועלן מיר שוין פירן דאָ. בני די אַרבעטס-
טישן (אסלאָדיסמענטן).
(געזאנג פון חיסן. דער פּאַרהאַנג פּאַלט).

וויך פּאַרנעמען מיט דער איינאַרדנונג פונעם
האַרשטאַט. איך שליס די פּאַרזאַמלונג מיט
דער האָפענונג, אַז די קומענדיקע זיצונג

צווייטער אַקט ערשטע סצענע

(דער זעלבער קלוב-צימער, נאָר אַנדערש מעבלירט. אַ
וואַרשטאַט. קליינע אַרבעטס-טישעלעך, שוסטער-בענקלעך,
פּרעס-טישעל, הובלעריי. די פּרעזידענט-הברה זיצן און
אַרבעטן. גייען, שניצן א. ד. גל. עס הייבט זיך אַן
מיט געזאַנג)

אַלע: (אין ריסס, קלאַפּן צו מיט די העמערלעך
צום טאַקט).

מיר זיינען אַרבעטער אין די וואַרשטאַטן,
מיר זיינען שוסטער, שניידער, שמידן!
מיר זיינען דאָס, וואָס ס'זיינען אונדזערע
טאַטעס.

מיר זיינען אויך די זעלבע לידער.
פּייל: (האַס איז אַלס אויפגעער, גייט צו באַ-
קוקן יעדנס אַרבעט, שטעלט זיך אָפּ ביי יונה) יונה,
מיר דאַכט זיך, אַז עפעס איז ניט גלאַט.
יונה: וואָס איז ניט גלאַט? דו מיינסט די
סמאָלע? אַט לעק איך דאָס אַראָפּ. (ער לעקט אָפּ
מיט דער צונג אַ וויל פון אַ שוּך)

היים: ניט דאָס מיינ איך. (צו די איבעריקע)
זעט נאָר, חברה, וואָס פאַר אַ שוסטער יונה
איז. מיר דאַכט, אַז ער האָט געמאַכט צוויי שיך
אויף איין פּוס. (אַלע לאַכן, רינגלען אים אַרום)
יונה: (אַרבעטנדיק, זינגט ער זיך צו)

בין איך מיר אַ שוסטער, אַ שוסטער, אַ
אַן אַרבעטער אַ פּלינקער;
מאָך איך מיר צוויי שיכעלעך, צוויי
שיכעלעך.

ביידע זיינען לינקע.

קלמן: (ביי זיין טישל, אַלס שניידער, זינגט)

בין איך מיר אַ שניידער, אַ
שניידער,
קיין אַרבעטער קיין שלעכטער;

מאָך איך מיר צוויי אַרבעלעך, צוויי
אַרבעלעך.

און ביידע זיינען רעכטע.
פּייל: (אַלס ספּאַלער, אין זיין זייט, זינגט)

בין איך מיר אַ סמאָלער, אַ סמאָ-
לער,

אַ באלמעלאַכעלע אַ שנעלער;
מאָך איך מיר אַ טישעלע, אַ
טישעלע,

האַט עס צוואנציק פּעלער.
(אַלע זינגען, אַרבעטן, און די טאַשינעס רוישן צו צום טאַקט.)

היים: (קומט אַריין פון אַ צווייטן צימער) חברה,
פאַר היינט איז גענוג. גייט אַהיים. זאָלן זיך
די טאַטעס ניט דערוויסן, וואָס מיר טוען און
ווי און ביי וואָס מיר פאַרברענגען. וואשט זיך
אַפּ די הענט. גלייכצייטיק קען איך אייך מעלדן.
אז ס'איז באשלאָסן געוואָרן צו מאַכן אַ פייער-
לעכע דערעפענונג פון אונדזער וואַרשטאַט
(עס הערט זיך אַ פּיף, אַלע הייבן זיך אויף פון דער
אַרבעט מיט געזאַנג)

מיר זיינען אַרבעטער אין די וואַרשטאַטן,
מיר זיינען שוסטער, שניידער, שמידן,
מיר זיינען דאָס, וואָס ס'זיינען אונדזער-
רע טאַטעס.

מיר זיינען אויך די זעלבע לידער.
(שויען זיך אַן די רעקלעך)

פּאַרהאַנג.

צווייטע סצענע

(אויף דער בינע איז שטאַק פינצער, אין פּראָגט שטייט
חיים פאַר אַ סיקראַפּאַן. דער סיקראַפּאַן ווערט צוזאַמען
מיט זיין פנים דורך עלעקטרישן בלווי-בליז-באַלויכטן)

חיים: צו אלע אַרבעטער - קינדער פון
נאָר דער וועלט!
(אין דער טונקלקייט הערט זיך אַ כאָר - דעקלאַמאַציע.)

כָּאָר - דַּע קְלָא מְאָצִיעַ: (פון דער פינצטער-
ניש אַרױם. עס טראָגן זיך פונקען-בליצן)

מיר זיינען די פונקען, די פונקען, די פונקען,
די פונקען פון ראדיאָ-פון סוף וועלט ביז סוף,
מיר מונטערן יענע, וואָס זיינען פארוונקען
אין גליווער, אין גלייכגילט, אַפּאַטיע
און שלאַף!

ח י י מ: (אין מיקראָפּאָן!) האַלאָ! מיר פייערן היינט
די דערעפּענונג פון אונדזער ווארשטאט. מיר
זיינען שטאַלץ אויף דעם, וואָס מיר האָבן, אפילו
פריציטיק, זיך אריינגענומען אין דער משפּחה
פון גאַנצן פּראָלעטאַריאַט. מיר פילן דעם גרויסן
זין פון ארבעט, דאָס געזאַנג פון האַמער און
די פרייד פון שאַפּן. קינדער פון ארבעט און
קינדער פון נויט! וווּ איר זאָלט איצט ניט זיין:
אין די קאַלטע קעלער-שטובן, אין די גאַסן, אין
די שולן, אָדער אין די פּאַבריקן, וווּ ניט מיט
פרייען ווילן, נאָר געצוונגענער חייט מוזט איר
ארבעטן, — צו אייך אלעמען אונדזער גרוס! אייך
אַלעמען, אלעמען פאַרבעטן מיר צו דער דער-
עמענונג פון אונדזער ווארשטאט. זייט גרייט!
אַ כָּאָר: (פון צווישן פּובליקום) שטענדיק גרייט!
(דאָס ליכט פון חייט פנים און אויסן מיקראָפּאָן פאַרשוינדט.
אַ רגע פינצטער. דאָן ליכטיקס זיך. ביי די הענט שטייען
אויסגעשטעלט אויף טרעפּ נרוזן קינדער און דעקלעמירן
אין כאָר):

כָּאָר - דַּע קְלָא מְאָצִיעַ:

מיר זיינען די פונקען, די פונקען, די פונקען,
די פונקען פון ראדיאָ, פון סוף וועלט
ביז סוף,

מיר מונטערן יענע, וואָס זיינען פארוונקען
אין גליווער, אין גלייכגילט, אַפּאַטיע
און שלאַף!

מיר זיינען די גלעקער, די גלעקער,
די גלעקער, די גלעקער,
מיר זיינען די גלעקער פון נייע פריי-צייטן.
מיר זיינען די וועקער, די וועקער,
די וועקער.

מיר וועקן פון נאַנטן, מיר וועקן פון ווייטן.
מיר זיינען הערפּאָלדן, מיר זיינען טראָמ-
פייטער.

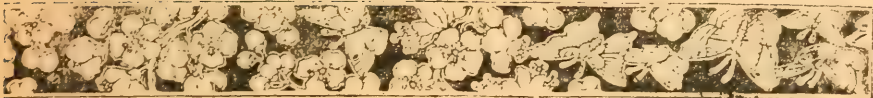
מיר רופן, מיר שאַלן, אַזש ס'ציטערן,
וועט.

מיר זיינען הערפּאָלדן, מיר זיינען די רייטער,
מיר רייטן פאַרויס מיט די פאַקלען אין הענט!
מיר זיינען די פונקען, די פונקען, די פונקען,
די פונקען פון ראדיאָ, פון סוף וועלט
ביז סוף.

מיר מונטערן יענע, וואָס זיינען פארוונקען
אין גליווער, אין גלייכגילט, אַפּאַטיע און
שלאַף!

(עס פאַרמירט זיך אַ טאַנק. פון הינטער די קוליסן קומען אַן
נרוזן, וואָס סימבאָליזירן אַן אַרבעטער-אַפּאַסעאַז. טאַנק פון
אַלע צווייגן אין דער אַרבעט. הערן דער טאַנק לייזט זיך
אויף, הערן אַלע קינדער. צוגענוצט צו קליינע האַרשפּאַס-
מישלעך, טייל אַלס שוּסטער, טייל אַלס שניידער, טייל
פּרעסער אדגיל, טייער אַן אַרבעטן מיט געזאַנג און ריט-
מישן צוקלאַפּ פון זייער געצויג, דער כאָר זינגט אַ
מונטער אַרבעטער-ליד.)

פאַרהאַנג

דזשאָרדזש סטעפּנסאָן^(*)

פּיעסע אין 5 סצענעס, צונויפגעשטעלט פון מאַשע שולץ.

1-טע סצענע.

(ביי סטענסאָנס עלטערן. אַן אַרנס אַרבעטער-הייל)

אַנטייל לנע מער:

סעדי: 8 יאָר אַלט.

דזשעק: 7

מערי: }
דזשעני: } 6 יאָר אַלט.

דזשאָרדזש: 10 יאָר אַלט.

דער פאָטער:

(סעדי לימעט. דזשעק, מערי און דזשעני סענזן
און זינגען „ה.פ. מין הערל“.)

דזשאָרדזש (הומט אַרײַן): אַ גוט נאָוונט!
קינדער: דזשאָרדזש! דזשאָרדזש! (פרייע וו.)
דזשאָרדזש: נו, קלייננוואַרג, ניט געקריגט
זיך!

דזשעק: ניין, מיר האָבן זיך געשפּילט.

מערי און דזשעני: ווילסט, וועלן מיר
דיך אויך איסלערנען די שפּיל?

דזשעק: איך בין גאָר הונגעריק.

אַלע קינדער: איך אויך! איך אויך!

דזשאָרדזש: כ׳האַב טאַקע געבראַכט פאַר
אַיך וואָס צו עסן. סעדי, גיי שטעל צו

טיי! (טערי אָפּ) איך בין אַזוי פאַרמאַטערט!
אַ גאַנצן טאַג געפּיטערט דער פּריצטעס

קי, און דערנאָך אַוועקגעטראָגן עסן אין
די גרובן פאַרן טאַטן מיט דער מאַמען.

אוי, איז דאָס אַ בלאָטע אויפן וועג! (טערי
דערלאַנגט צום טייט) איך וועל גיין זען,

וואָס איז מיטן טיי.

סעדי: דער טאַטע שלעפט זיך נאָך אין אַזאַ
בלאָטע, נעבעך, און דער רענן גיסט אויף

איים. ווען ער האָט אָבער אַ פליענדיקן
טעפּיכל!

(*) די פּיעסע איז צוערסט מיט גרויס דערמאָג
געשטעלט געהאָרן היי-יאָר אין דער „גורח טש-שול“
מין מילנע.

דזשעק: אַ פליענדיקן טעפּיכל?
סעדי: שטעל זיך פאַרן די לערערין האָט
אונדו היינט געלייענט אַזאַ מעשה.

מערי און דזשעני: וועסט אונדו דערציילן?
סעדי: זאָל נאָר אַרײַנגיין דזשאָרדזש.
(שרייט) דזשאָרדזש!

דזשעק: דזשאָרדזש! וואָס זאַמסטו זיך אַזוי
לאַנג?

מערי און דזשעני: (לויפן צו דער טיר)
דזשאָרדזש! דזשאָרדזש! גיכער! אַ מעשה!
דזשאָרדזש (גייט אַרויס אַ פאַרטראַכטער.

שפּאַרט זיך אַן אַן טיר, שווייגט).

סעדי: ווייסט, דזשאָרדזש! די לערערין האָט
אונדו היינט אין שול געלייענט אַ מעשה
פון 1001 נאַכט, עס איז דאָ אַזאַ פליענע-

דיק טעפּיכל, וואָס אַז מע זאָגט צו אַם
דריי מאָל, טעפּיכל, טעפּיכל, טראָג מיך
אַוועק! טראָגט ער אַוועק, ווהיין נאָר

מע וויל. ס׳וואָלט געזען גוט צו האָבן
אַזאַ טעפּיכל. אַיאָ, דזשאָרדזש? (טוליעט זיך
צו אײַט) וואָס שוויגסטו, דזשאָרדזש?

דזשאָרדזש: דאָס איז אַ שיינע מעשה...
אַבער הערט, וואָס מיר איז איצט איינגע-
פאַלן.

אַלע: וואָס? וואָס?

דזשאָרדזש: איר האָט דאָך אַוודאי באַמערקט,
אַז ווען אין אַ צוגעדעקטן טעפּל קאַכט
זיך וואַסער, הייבט זיך דאָס דעקל.

דזשעק: אַ נײַס! (לצאָט)

דזשאָרדזש: איז הערט, וואָס מיר איז איינ-
געפאַלן: אויב פון אַזאַ ביסל דאַמף קען
זיך באַוועגן אַ דעקל, קענען זיך דאָך

פון אַ סך דאַמף, באַוועגן רעדער און
שלעפּן אַ וואָגן.
(אַ שטאַרקער קלאַפּ היטערן פּענצטער.

די קינדער דערשרעקן זיך.)

דזשעק: (לויפט צו צום פּענצטער) אַ וואָגן
האַט זיך איבערגעקערט!

מַעֲרֵי און דזשעני: (לויפן אויך צו)
אין בלאַטע!
פּעדי: (לויפט צו) אַ מענטש איז אַרױס-
געפאלן.

דזשאַרדזש: סאיז דאָך דער טאַטע!
אַלע: טאַקע דער טאַטע, דער טאַטע!
(לויפן צו דער טיר),

דער פּאַטער: (גיט באַלד אַרײן געפירט דורך
די קינדער, קרעכצט) נו, אַט האָב איך זיך
דאָס אַ ביסל צעקלאַפּט די ביינער. אַלץ
פון די אומגעלומפערטע פורן. ווען וועט
מען שוין פטור ווערן פון די פורן מיט
די בלאַטעס?
(פּוּלצט זיך אַרום און וואַשט זיך אײן).

סעדי: פּאַפּאַ, קום עסן! קינדער, צום
טיש!
(אַלע זעצן זיך צום טיש. מערי און דזשעני ענדיקן גיך
מערי: שוין!

דזשעני: איך אויך!
מערי: דזשעני, קום שפילן אין פּאַטשקעס*
(ביידע זעצן זיך שפילן).

דזשעק (שטייט אויף פון טיש, נעמט דעם
פּאַטערס בייטש און הייבט זיך אָן מיט אים
צו שפילן).

סעדי: (נעמט אַראָפּ פון טיש),
דזשאַרדזש (לייגט פּונאַדער אויף דער
ברעטלעך, טשוועקעט, אַ העמערל און קלאַפּט
עפעס אונטערזינגענדיק).

פּאַטער: (גיט אַ קלאַפּ מיט דער האַנט)
שיר ניט פאַרגעסן! ווייסט, דזשאַרדזש,
היינט איז דאָך דיין געבורטסטאָגן,

דזשאַרדזש: טאַקע!!
פּאַטער: יע... און וויפיל יאָר דו ווערסט,
ווייסטו?

דזשאַרדזש: איך ווייס - 10 יאָר. איך בין
געבאָרן געוואָרן אין 1781 און איצט
איז 1791.

פּאַטער: האָב איך טאַקע פאַר דיר היינט
אַ גוטע ניס: איך האָף צו קריגן פאַר
דיר אַרבעט אין דער שאַכטע. ביי אונדז

אין דער שאַכטע דאַרף מען האָבן אַן אַני-
טרייבער צו די פּערד. מע דאַרף נאָר
גוט אַ בעט טאָן דעם באַלעבאַס.
דזשאַרדזש: בעטן וועל איך ניט, איך האָב
פיינט צו בעטן.

פּאַטער: וועסט ניט בעטן, וועסטו ניט האָבן.
דזשאַרדזש: ניין, טאַטע, דו וועסט זען,
וואָס איך וועל נאָך אויפּטאָן. מיר איז
היינט אינגעלפּאַלן אַ גוטער געדאַנק:
מע קען אויסטראַכטן אַזאַ מאַשין, וואָס
זאָל מיט דער הילף פון דאַמף שלעפּן
וועגענער.

פּאַטער: וואָס דיר פּאַלט אַלץ איין, מיינן זון.
דערווייַל וועסטו נאָך די שטעלע פאַרלירן.
מערי: די מאַשין וועט גיין אויף דאַמף?
דזשעני: אויף דאַמף?
(דזשאַרדזש שאַקלט מיטן קאָפּ).

סעדי: און דער דאַמף וועט מאַכן פּוּף, פּוּף,
פּיף?

דזשעק: און די רעדער-טראַך, טאַראַ ראַך?
טראַך-טאַראַ-ראַך?

מערי: (לאַכט) פּוּף, פּוּף, פּוּף!
דזשעני: טראַך, טאַראַ ראַך! טראַך-טאַראַ-
ראַך!

סעדי: קינדער, איך האָב צוגעטראַכט אַ נייע
ליד. הערט זיך איין:

פּוּף, פּוּף, פּוּף,
טראַך, טראַך, טראַך,
דזשאַרדזש טראַכט צו
אַ שיינע זאַך. (ביט)

דזשעק: און איך וועל אייך חייזן, ווי
דזשאַרדזש וועט פּאַרן. סעדי, קום אַהער!
נעמט זיך פאַר די הענט, אַט אַזוי.

(טאַנצן צום טאַקע פון דער באַן און זינגען)
דער באַן איז אַ לאַנגער, אַ לאַנגער אַזאַ.
(ס אַר האַנגט)

|| ט ע ס צ נ ע

נביים אריינגאנג אין א קוילן-שטאטע. א גרופע אר-
בעטער גיטן פארביי זינגענדיק די שאכטער-ליד).

אַנטייילנעמער:

דזשאָרדזש טעפנסאָן
זינער אַ חבר-א קוילנרעבער.

דער באַלעבאָס.
אַרבעטער.

טעפנסאָן: (גיס אַכטווג אויף אַ מאַשיין).

חבר: (צו טעפנסאָן) ביסטו, הייסט עס,
אַ שאַכטיאָר, דזשאָרדזש?

טעפנסאָן: געווען אַ שאַכטיאָר, היינט
בין איך שוין אַן אויפגעער איבער דער
מאַשיין.

חבר: אַזוי גאָר? אויף דעם דאַרף מען דאָך
זיין אַ ביסל געבילדעט, און דו דוּך האָסט מען
דאָך קינדחייט, דאַכט זיך, גאַרנישט ניט
געלערנט.

טעפנסאָן: דאָס איז אמת. אָבער שפעטער
האָב איך זיך צוגעלערנט. אַז איך בין
אַלט געווען 18 יאָר, האָב איך זיך אַרומ-
געזען, אַז אַזוי טויג ניט. בין איך אַוועק
צום לערער פון דער דאָרפשויל און גע-
זאָגט: כ'ווייל אַנקומען צו אַיך אין שויל.

האָט ער מיך אָנגענומען פאַר אַ תלמיד.
חבר: און דו האָסט זיך גאַרניט געשעמט
צו לערען צוזאַמען מיט די קליינע
קינדער?

טעפנסאָן: זיי האָבן טאַקע פון מיר גע-
לאַכט. איך האָב אָבער אויף דעם ניט
געקוקט. קיין ביכער האָב איך אויך גישט
געהאַט.

חבר: טאָ ווי-זשע האָסטו געטאַן?

טעפנסאָן: פלעג איך זיך ביינאַכט פאַר-
נעמען מיט שוסטער'ס און פאַרן פאַרדינטן
געלט קויפן ביכער. אַממערסטן האָב איך
געלייענט ביכער וועגן מאַשינעס. נו, און
היינט בין איך אַן אויפגעער ביי דער
מאַשיין פון דער שאַכטע.

(א טומל הינטער דער סענע. עס לויפן פלוצלונג
אַרין אַרבעטער מיט געשריען: אַן אומגליק!
אַן אומגליק!)

טעפנסאָן: וואָס איז געשען?

חבר: וואָס איז?

1-טער אַרבעטער: די פאַמפע געפלאַצט!
די שאַכטע ווערט פאַרגאַסן!

2-טער אַרבעטער: אַן אומגליק! אַן אומגליק!
(נאָך אַ גרופע קולנרעבער גיטן פאַרין).

1-טער קוילנרעבער: וואָס וועט איצט
זיין מיט דער שאַכטע?

2-טער קוילנרעבער: זי וועט געוויס
פאַרטרונקען ווערן!

3-טער קוילנרעבער: וואָס וועלן מיר
טאַן? וווּ וועלן מיר איצט קריגן אַרבעט?

1-טער קוילנרעבער: ווען עס וואָלט זיך
עמיצער געפינען, וואָס זאָל פאַריכטן די
פאַמפע, וואָלט ער אונדז אַלעמען גע-
ראַטעוועט.

2-טער קוילנרעבער: עס מוז זיך דאָך
עמיצער געפינען, וואָס זאָל די פאַמפע
פאַריכטן. עס אַרבעטן דאָך דאָ אינזשינערן!

טעפנסאָן: (גייט צו צו איינעם פון די הוילי-
גרעבער, לייגט אים אַרויף די האַנט אויפן
אַקט) ווען מע לאַזט מיך צו, וואָלט איך
פאַריכט!

3-טער קוילנרעבער: (צום פערטן) וואָס
אַ מענטש קען זיך איינריירן!

4-טער קוילנרעבער: און אפשר זאָל מען
אים צולאַזן?

2-טער קוילנרעבער: ס'ט-ווי-ס'ט ניטאָ
וואָס צו פאַרלירן.

4-טער קוילנרעבער: זאָל מען פרובירן.

1-טער קוילנרעבער: די אינזשינערן
וועלן ניט לאַזן. ס'וועט זיי ניט פאַסן.
אַ פראַקטער אַרבעטער זאָל מאַכן בעסער
פאַר זיי.

אַ קוילנרעבער: זיי וועלן מוזן לאַזן!
נאָך איינער: מיר וועלן זיי צווינגען!

אַ דריטער: עס איז אַ געפאַר!

אַלע: אַ געפאַר! מיר וועלן צווינגען! קומט!
זאָל ער פרובירן! קומט! (אַלע גיטן אַוועק
צוזאַמען מיט טעפנסאָן).

3-טע סצענע.

(א זימער אין דער קאנטאר פון דער שאכטע.)

אַנטיילנעמער:

סטעפנסאָן.

אַרבעטער.

באַלעבאָס פון דער שאכטע.

(הינטער דער סצענע הערן זיך פריידיקע געשרייען:
-הירא! בראַחא, סטעפנסאָן! די געשרייען גייען אַריבער
אין געזאַנג. מע זינגט דאָס ליד פון שטאַרקן יונג-*)
די זינגענדיקע מאַסע צוזאַמען מיט סטעפנסאָנען
שטראַמט אַרויף אויף דער סצענע.)

סטעפנסאָן (וואַרפט דאָס היטל אויפן טיש)

אויף פאַרמאַטערט! אָבער געמאַכט!

איינער פון די אַרבעטער: בראַוואַ,
דזשאַרדזש! די פאַמפע איז כעסט און
זיכער (דריקט אים די האַנט).

אַ צווייטער אַרבעטער: דו האַסט אונדז
געראַטעוועט, דזשאַרדזש! ווען ניט דו,
ווער ווייס, וואָס מיט אונדז וואָלט געווען.
מיר דאַנקען דיר, חבר!

סטעפנסאָן: ניטאָ וואָס צו דאַנקען. דאָס
איז געווען מײַן חוב, חברים!

באַלעבאָס: (רוחט אַריין) אַ דאַנק דיר,
דזשאַרדזש, אַ גרויסער דאַנק! דו האַסט
מיר געראַטעוועט די שאַכטע-מײַן פאַר-
מעגן. זאָג, מיט וואָס זאָל איך דיר אָפּ-
דאַנקען.

סטעפנסאָן: פאַראַן אַ זאַך, וועגן וואָס איך
טראַכט שוין זייער לאַנג, אָבער...

באַלעבאָס: זאָג, וואָס דאָס איז, און איך
וועל זען.

סטעפנסאָן: מײַן גאַנץ לעבן האָב איך
געחלומט וועגן אויפבויען אַזאַ מין וואָגן,
וואָס זאָל זיך באַוועגן איבער רעלסן
מיטן כוח פון אַ דאַמפּמאַשין.

באַלעבאָס (פאַרווונדערט) אַ וואָגן מיט אַ דאַמפּ-
מאַשין? נאַרישקייטן. ס'איז אַ פאַנטאַזיע,
דזשאַרדזש! ס'וועט דערפון גאַרנישט ניט
אַרויסקומען.

סטעפנסאָן: ס'מוז אַרויסקומען! איך בין
אין דעם זיכער!

באַלעבאָס: איך פאַרשטיי דאָס ניט, ווי
אַזוי קען דאָס גאַר מעגלעך זײַן.

סטעפנסאָן: גאַנץ איינפאַך: פונקט ווי דער
דאַמף דרייט די ראָד פון דער וואַסער-
פאַמפע, אַזוי וועט אויך דער דאַמף קענען
דרייען די רעדער פון אַ וואָגן, און דער
וואָגן וועט לויפן פאַרויס איבער די רעלסן.

באַלעבאָס: דו רעדסט וועגן דעם אַזוי, ווי
דאָס וואָלט געווען אַזוי איינפאַך.

סטעפנסאָן: יאָ, ס'איז איינפאַך. וואָס
שטאַרקער ס'וועט זײַן די מאַשין, אַלץ
מיט אַ גרעסערער קראַפט וועט דער וואָגן
זיך באַוועגן און וועט נאָך מיטשלעפן
מיט זיך עטלעכע וואַגאַנעס מיט משא.

באַלעבאָס: מיט וואָס קען איך דיר דאָ
העלפן, דזשאַ-דזש?

סטעפנסאָן: איך וואָלט גליקלעך געווען,
ווען איר גיט מיר די מעגלעכקייט אויס-
צובויען אַזאַ באַן. איר וואָלט דערביי
גוט פאַרדינט.

באַלעבאָס: איך גלויב ניט אין דעם
דזשאַרדזש. ס'איז אַ פאַנטאַזיע. ווער קען

דאָס אַרײַנלייגן געלט אין אַזוינע זאַכן.
מיר דאַרפן זײַן פראַקטישע מענטשן (ע.ס.)

סטעפנסאָן: (פאַרדאָהט) ווידער אַ דורכפאַל.
ווידער פאַנטאַזיע... מיר דאַרפן זײַן

פראַקטישע מענטשן"...

אַרבעטער: ניט געדאָהט, דזשאַרדזש! דו
פאַרמאַגסט אין זיך גענוג ענערגיע. פריער,

שפעטער - דו וועסט דײַנס זיכער דער-
גרייכן. מיר וועלן דיר אויך העלפן, מיט

שאַס נאָר מיר וועלן קענען.

סטעפנסאָן (מונטערט) יאָ, חברים, איך גלויב אויך, אַז איך וועל מינס דערגרייכן. ער וועט קומען דער טאָג, ער וועט קומען, און איך וועל אויסבויען דעם לאַקאָמאָטיוו! אַרבעטער (זינגט) ווידער, דאָס ליד פון שטאַרקן יונג".
(פ א ר א נ ג.)

4 = ט ע ס צ ע נ ע.

אינדערפרי אויפן חג. אַרבעטער בויען אונטער ספענסאָנס אַנפירונג אַ באַן-ליניע.

אַנטיילנעמער:

סטעפנסאָן.

1-טער אינזשיניער.

2-טער אינזשיניער.

אַרבעטער.

פויערים.

אַרבעטער: (לייג שפאלן און זינגט) מיר שמידן!*

סטעפנסאָן: גיכער, גיכער, חברים! באַלד קען ווידער קומען דער המון און אונדז נישט לאָזן אַרבעטן.

1-טער אַרבעטער: אַז מיר פאלן פון די פיס!

2-טער אַרבעטער: ווער קען עס אַרבעטן גאַנצע נעכט!

סטעפנסאָן: איר זינט גערעכט, אָבער

וואָס זאָלן מיר טאָן, אַז מיר האָבן אַזוי

פיל שונאים? ניט נאָר דער פראַסטער

המון, נאָר אַפילו די געלערנטע אינזשי-

ניערן זינען אויך קעגן אונדז (רוקט איר

דער ווייט, האַנט אויף די אויגן) אַט קומען

זיי טאַקע. איך וועל זיך אָבער פון מיין

זאַך ניט אַפּזאָגן!

(2 אינזשיניערן קומטן אַ.)

1-טער אינזשיניער: נו, ווי גייט עס אייך,

הער סטעפנסאָן?

2-טער אינזשיניער: האָט איר שוין אַ סך

אויפגעטאָן?

סטעפנסאָן: צום 1-טן יאָנואַר וועט דער

וועג שוין זיין אינגאַנצן פאַרטיק!

(* ליד פון ס. נעלבערט.)

1-טער אינזשיניער: און די באַן וועט אַוועק? סטעפנסאָן: פאַרשטייט זיך, אַז מע וועט קענען אַוועקלאָזן די באַן.

1-טער אינזשיניער: איר ווייסט? מיר איז אינגעפאלן אַ נלעצנדיקער פלאַן: פדי די באַן זאָל גיכער קומען, וועט מען דאַרפן אינשפאַנען פערד, און זיי וועלן שוין ד. וואַגאַנעס אַריבערפירן.

2-טער אינזשיניער: איך רעכן, אַז די פערד וועלן זיך גיך אַנמיידן. לויט מיין מיינונג וואָלט גוט געווען, ווען מענטשן וועלן מיט שטריק אַריבערציען די באַן פון איין סטאַנציע אויף דער אַנדערער.

סטעפנסאָן: (מיט אַ שמייכל) ניין, ליבע פריינד, אַלע אַינערע מיטלען טויגן ניט מיין מאַשין—דער לאַקאָמאָטיוו וועט פירן די באַן בעסער און גיכער ווי פערד און מענטשן.

1-טער אינזשיניער: און איר זינט אין דעם איבערציגט?

סטעפנסאָן: יאָ, ליבע פריינד. איר וועט שוין זען, וואָס פאַר אַ גוטע רעזולטאַטן עס וועלן זיין!

2-טער אינזשיניער: מע זעט, אַז איר וועט זיך פון אַינער פלאַן ניט אַפּזאָגן. גע-דענקט אָבער, אַז די באַן מוז פירן 20 טאָן מיט דער גיכקייט פון 12 קילאָמעטער אַ שעה.

1-טער אינזשיניער: גלויבט איר, אַז ס'וועט זיך אייך אינגעבן צו דערגרייכן אַזאַ שנעלקייט?

סטעפנסאָן: יאָ, איך גלויב און איך בין אין דעם איבערציגט.

2-טער אינזשיניער: ווייסט איר, וואָס פאַר אַ פאַראַנטוואָרטלעכקייט איר נעמט אויף זיך?

סטעפנסאָן: יאָ, איך ווייס, און איך בין גרייט צו ענטפערן אַפילו מיט מיין קאַפּ. (אינזשיניערן גייען אַפ. קוועטשטן ק מיט די פלייצעס)

1-טער אינזשיניער: אַט דאָס הייסט איינ-געשפאַרט!

2-טער אינזשיניער: איך האָב נאָך אַזאַן עקשן ניט געזען!

5-טע סצענע.

אַנטײלנע מער:

סטעפנסאָן.
הייצער.
ארבעטער.
פובליקום.

(אויף דער סטאַציע, פון האַנען סטעפנסאָנס ערשטער צוג גייט אַרויס. אַרבעטער שטעלן צוגויף דעם צוג זינגענדיק.)

סטעפנסאָן: ווינט אַהער דעם טענדער!
שטעלט אים אָט-אָ-דאָ!

אַרבעטער (פירן אויס זיין באַפעל) אַזוי?
סטעפנסאָן: (אַפגלייטנדיק אָן אַ זייט) יאָ, ער שטייט גוט! איצט שטעלט אַרויף דעם קוימען!

אַרבעטער: גלייך! (פירן אויס).
פובליקום: די מאַשין איז שוין גרייט;
איצט ווילן מיר דערגיין, ווי זי וועט אויף רעלסן גיין.

סטעפנסאָן: ניין, זי איז נאָך ניט גרייט,
מע דאַרף איר נאָך געבן אַ טרונק.
(צו די אַרבעטער) היי! פאַמפעט אָן וואַסער
אין קעסל אַרײַן!

אַרבעטער (פירן דורך אַ גומענע רער בױן דער פאַמפע אין קעסל אַרײַן).

הייצער: גענוג, דער קעסל איז שוין פול!
פובליקום: פול מיט וואַסער איז דער קעסל.
איצט ווילן מיר דערגיין, ווי ער וועט אויף רעלסן גיין.

סטעפנסאָן: ניין, דער לאַקאָמאָטיוו איז נאָך ניט גרייט. פון וואַסער פון קלאָרן מוז נאָך דאַמף ווערן. (צו די אַרבעטער) שיט אָן אין טענדער קוילן! צעלייגט אַ פייער אונטערן קעסל!

די אַרבעטער (טוט דאָס זינגענדיק).
פובליקום: ס'ברענט שוין דאָס פייער,
ס'קאַכט שוין דאָס וואַסער, איצט ווילן מיר דערגיין, ווי די מאַשין וועט אויף רעלסן גיין.

סטעפנסאָן: אָ ניין, ס'איז נאָך אַלץ ניט גאַר.
מע דאַרף נאָך די מאַשין און די רעדער אויסשמירן ס'זאָל ניט גרילצן, ס'זאָל ניט קריצן.

(די אַרבעט גייט ווייטער. די אַרבעטער זינגען. היי, אַרבעטן! פּלוצלונג דערהערן זיך פון הינטער דער סצענע געשרייען).

אַ קול: קומט, זיי זינגען שוין ווידער דאָ!
אַ צווייט קול: אַ סוף מוז נעמען! איין מאַל פאַר אַלע מאַל מוז מען מאַכן אַ סוף!
(עס פּאַלט אַרײַן אַ גרויסער המון בויערים מיט שטעקנס אין די הענט. די אַרבעטער שטעלן זיך אויף, גרייט צום קאַמף).

אַ פּויער: איך האָב געזאָגט, אַז מיר וועלן זיי דאָ כאַפּן.
צווייטער פּויער: אַזעק פון דאַנען!
סטעפנסאָן: ברידער-פּויערים, וואָס ווילט איר?
דריטער פּויער: מיר ווילן קיין באַן גיט האָבן!

1-טער פּויער: דער רויך פון לאַקאָמאָטיוו וועט אונדז די לופט פאַרסאַמען!

אַלע: זיכער פאַרסאַמען!
סטעפנסאָן: גלויבט ניט אין אַזוינע גאַרישקייטן!

אַ פּויער טע: די פאַרזעעניש וועט אונדז די בהמות פון די פעלדער פאַרטרייבן!
פּויער: פון די פונקען וועלן שרפות אויס-ברעכן!

(די מאַסע וואַרטט זיך אַ יף די באַן-איינריכטונגען).
סטעפנסאָן: ברידער-פּויערים, וואָס טוט איר? באַדענקט זיך! איך בין דאָך אויך אַן אַרבעטער! איך וויל דאָך אַייער אַלעמעס טובה! דער לאַקאָמאָטיוו וועט דאָך אונדז אַלעמען ברענגען פרייד און גליק!

(די מאַסע בלייבט אַ ווילע שטיין).
פּויער: וואָס הערט איר אים? ברעכט! שטעכט!

אַלע: ברעכן! צעברעכן!
(וואַרטן זיך צו די רעלסן. די אַרבעטער שטעלן זיך אַנטקעגן. אַ טימל. ביים אַראַפּלאָזן דעם פאַרהאַנג הערט זיך אַ שיסעריי.)

(ס א ר א נ ג.)

דערנביכער אויף יידיש

פון ש. באסטאמסקי און מ. חיימסאָן

1. לעבעדיקע קלאַנגען—אילוטרירטער א.ב.
2. לעבעדיקע קלאַנגען—כרעסטאָמאטיע 1-טער טייל
3. לעבעדיקע קלאַנגען—כרעסטאָמאטיע 2-טער טייל
4. לעבעדיקע קלאַנגען—כרעסטאָמאטיע 3-טער טייל
5. לעבעדיקע קלאַנגען—כרעסטאָמאטיע 4-טער טייל
6. לעבעדיקע קלאַנגען—כרעסטאָמאטיע 5-טער טייל
7. דאָס לעבעדיקע וואָרט (ש. באסטאָמסקי אין ז. רייזען)
כרעסטאָמאטיע פארן VI און V דערניאָר
8. דאָס נײַע וואָרט—כרעסטאָמאטיע פאר עלטערע
קלאַסן. אין 3 בענדער: עפאָס. ליריק און דראַמע.
9. באַוועגלעכע כרעסטאָמאטיע פון ש. באסטאָמסקי.
(40 באַזונדערע העפּטן).

די לעבעדיקע קלאַנגען, דאָס לעבעדיקע וואָרט און
דאָס נײַע וואָרט זיינען ריקאָמענדירט פון דער
צענטראַלער יידישער שול-אָרגאַניזאַציע און זיינען
אַנגענומען אין די יידישע שולן אין דער גאַרער וועלט.

נײַע רעכנביכער!

שוין דערשינען

צוויי נײַע רעכנביכער פון ש. באסטאָמסקי

1. אַריטמעטישער רעכנבוך פארן צווייטן דערניאָר —
צאָלן פון ערשטן הונדערט. ערשטע ידיעות פון געאָמעטריע.
2. אַריטמעטישער רעכנבוך — פרוכצאָלן.

מיט באַסטעלונגען זיך ווענדן :

S. Bastomski Wilno, Stefańska 24.

Konto P. K. O. 81.899.

דערנביכער אויף יידיש

פון ש. באַסטאָמסקי און מ. חיימסאָן

1. לעבעדיקע קלאַנגען—אילוטרירטער א"ב.
 2. לעבעדיקע קלאַנגען—כרעסטאָמאטיע 1-טער טייל
 3. לעבעדיקע קלאַנגען—כרעסטאָמאטיע 2-טער טייל
 4. לעבעדיקע קלאַנגען—כרעסטאָמאטיע 3-טער טייל
 5. לעבעדיקע קלאַנגען—כרעסטאָמאטיע 4-טער טייל
 6. לעבעדיקע קלאַנגען—כרעסטאָמאטיע 5-טער טייל
 7. דאָס לעבעדיקע וואָרט (ש. באַסטאָמסקי און ז. רייזען)
כרעסטאָמאטיע פארן VI און V לערניאַר
 8. דאָס נײַע וואָרט—כרעסטאָמאטיע פאר עלטערע
קלאַסן. אין 3 בענדער: עפאָס, ליריק און דראַמע.
 9. באַוועגלעכע כרעסטאָמאטיע פון ש. באַסטאָמסקי.
(40 באַזונדערע העפּטן).
- די לעבעדיקע קלאַנגען, דאָס לעבעדיקע וואָרט און
דאָס נײַע וואָרט זיינען ריקאָמענדירט פון דער
צענטראַלער יידישער שול-אָרגאַניזאַציע און זיינען
אַנגענומען אין די יידישע שולן אין דער גאַנצער וועלט.

נײַע רעכנביכער!

שוין דערשינען

צוויי נײַע רעכנביכער פון ש. באַסטאָמסקי

1. אַריטמעטישער רעכנבוך פארן צווייטן לערניאַר—
צאָלן פון ערשטן הונדערט. ערשטע ידיעות פון נעאַמעטריע.
2. אַריטמעטישער רעכנבוך— פּרונקצאָלן.

מיט באַשטעלונגען זיך ווענדן:

S. Bastomski Wilno, Stefańska 24.

Konto P. K. O. 81.899.